

Debat: pastís més gran o pastís millor repartit?

Debat sobre el dilema entre eficiència i equitat a partir d'un cas concret: com repartir un pressupost públic o un excedent empresarial, contrastant la mirada utilitarista, la de la justícia distributiva i la del benestar més enllà del PIB.

DURADA

55 min · 1 sessió

AGRUPAMENT

grup classe en dos equips + moderació

UNITAT 2

Decisions econòmiques: racionalitat i comportament

MATERIALS

- Fitxa del cas amb dos opcions de repartiment i els seus efectes sobre eficiència i equitat
- Esquema-resum dels conceptes clau: eficiència de Pareto, equitat, benestar social, utilitarisme, qualitat de vida
- Targetes de rol per als dos equips
- Rúbrica de debat per a la coavaluació

ENCAIX CURRICULAR · Sabers A.2.2, A.2.3, A.2.4

Plantejament

El dilema entre eficiència i equitat recorre tota l'economia i, sobretot, tota la política econòmica. L'eficiència s'ocupa de la **grandària del pastís** (que no es malgasten recursos); l'equitat, de **com es repartix** (que siga just). La unitat ha mostrat que una situació pot ser perfectament eficient i, alhora, profundament injusta: l'eficiència és necessària, però no suficient per a jutjar una societat. Decidir quanta eficiència sacrificar per a guanyar equitat —o a l'inrevés— no és un càlcul tècnic, sinó una decisió **ètica i política**.

Este debat posa a prova eixe dilema amb un cas concret, obligant l'alumnat a defensar una postura amb arguments, no amb consignes.

El cas (a entregar en fitxa)

Un ajuntament (o, en variant, una empresa que repartix el seu excedent) disposa d'un pressupost extraordinari i ha de triar entre dos opcions:

	OPCIÓ A — EFICIÈNCIA	OPCIÓ B — EQUITAT
Idea	Invertir tot on més rendiment econòmic genera (un polígon que atraurà empreses i ocupació qualificada).	Repartir la inversió en els barris més vulnerables (servicis socials, beques, transport).
Efecte sobre el «pastís»	Fa créixer més la riquesa total del municipi.	Fa créixer menys la riquesa total.
Efecte sobre el repartiment	Beneficia sobretot qui ja té formació i recursos; augmenta la desigualtat.	Reduïx la desigualtat i millora la qualitat de vida de qui menys té.

(El docent concreta xifres orientatives i un context local versemblant. La taula mostra el patró a discutir: A maximitza el total, B millora el repartiment.)

Objectius didàctics

- Distingir amb precisió eficiència (aprofitament dels recursos) d'equitat (justícia del repartiment).
- Reconèixer que l'eficiència de Pareto no garantix la justícia i que l'equilibri entre ambdós és una decisió normativa.
- Argumentar des de, almenys, dos marcs ètics: l'utilitarista (major benestar agregat) i el de la justícia distributiva.
- Connectar el repartiment amb la qualitat de vida i el benestar més enllà del PIB.

Passos

1. **Repartiment de rols (5 min).** Dos equips: «Equip Eficiència» (defén l'opció A) i «Equip Equitat» (defén l'opció B). S'assignen els rols, no es trien, per a obligar a argumentar una postura encara que no siga la pròpia.
2. **Preparació en equip (15 min).** Cada equip prepara tres arguments. Eficiència pot recolzar-se en l'utilitarisme («un pastís més gran permet repartir més després») i en els incentius; Equitat, en la justícia distributiva, en la qualitat de vida i en que la desigualtat excessiva també pot ser ineficient a llarg termini.
3. **Exposició (8 min, 4 min per equip).**
4. **Rèplica creuada (10 min).** Cada equip respon als arguments de l'altre.
5. **Torn obert moderat (7 min):** preguntes centrades a no confondre eficiència amb equitat i en si el dilema és sempre un conflicte real.
6. **Tancament individual (10 min).** Cada alumne escriu, en cinc línies, quina opció triaria i per què, indicant explícitament quant pes dóna a l'eficiència i quant a l'equitat.

Criteris d'avaluació

CRITERI	DESCRIPCIÓ	PES
Ús correcte dels conceptes	No confon eficiència, equitat, benestar social ni qualitat de vida	30 %
Argumentació ètica	Defén la seua postura des d'un marc moral explícit (utilitarista o de justícia)	25 %
Capacitat de rèplica	Respon sense reduir el debat a consignes	20 %
Tancament individual	Justifica la seua elecció reconeixent el trade-off	25 %

Variants i extensions

- **Variant curta (30 min):** exposició i tancament individual, sense rèplica ni torn obert.
- **Variant «no sempre hi ha conflicte»:** afegir un tercer escenari on invertir en educació de qui menys té augmenta alhora equitat i eficiència futura, per a discutir que el trade-off no és inevitable.
- **Connexió amb la Unitat 3:** enllaçar amb la sostenibilitat i els ODS (és just i eficient alhora un repartiment que ignora l'impacte ambiental?).
- **Variant d'investigació:** els equips busquen dades reals del coeficient de Gini d'Espanya abans i després d'impostos i prestacions (Eurostat, AIREF) i les usen en els seus arguments.